

Rozvoj sluchového vnímání

Charakteristika sluchového vnímání

- Každé slovo se skládá z řady zvuků
- Abychom mohli všechny zapsat, musíme být schopni izolovat každý jednotlivý zvuk, tzn. musíme umět "vyposlechnout" každou "figuru" jednotlivého zvuku na "pozadí" všech ostatních zvuků určitého slova
- Pokud se to nedaří, nebo jen částečně, objevují se chyby v napsaných slovech
- Oslabení v této oblasti také podstatně umenšuje schopnost naslouchat hlasu učitele, a nenechat se při tom rušit jinými vedlejšími zvuky
- Akustické oslabení je nápadnější než optické také proto, že tyto děti hůře mluví
- Sluchové vnímání se vyvíjí od prenatálního období
- Vývoj od zvuků (věta – akustická jednotka) až ke vnímání jejich elementů (slova, slabiky, hlásky)
- **U žáků se SPU**
 - Opožděný vývoj sluchových funkcí
 - Obtíže při rozeznávání hlásek a jejich skládání do slov

Sluchové vnímání dle Scharingerové

- **Diferenciace základních sluchových/akustických figur**
 - Základní předpoklad pro rozvoj dalších akustických dovedností
 - Základní diferenciací figur v akustické oblasti znamená umět odfiltrovat během poslouchání vedlejší zvuky, pochopit to momentálně důležité, nenechat se vyrušit jinými zvuky. Dítě s tímto oslabením vnímá vždy ten nejsilnější zvuk.
 - Toto oslabení je nápadnější v akustické oblasti než stejné oslabení v optické oblasti, protože tyto děti ve srovnání s vrstevníky výrazně hůře mluví. Na druhé straně se však vzácněji vyskytuje.
- **Akustická diferenciací**
 - Jedná se o schopnost sluchem rozpoznat stejné a rozlišit podobné:
 - Zvukově podobné hlásky *s-z, ž-š, b-p, g-k, v-f, a-o-e*;
 - Tvrdé a měkké slabiky *di, ti, ni – dy, ty, ny*;
 - Pořadí písmen ve slově,
 - Rozlišit dvě podobně znějící slova: *liška – myška, Klára – pára, růže – může, pila – myla, šál – žár* apod.
 - V předškolním věku dítě rozezná alespoň první a poslední hlásku ve slově
- **Akustická paměť**
 - Děti s oslabením v akustické oblasti mají nutně i špatnou akustickou paměť
 - Většina úkolů, které bude žák ve škole dostávat, bude podávána ústně
 - Dítě si je musí zapamatovat a orientovat se v nich.
 - Lidská paměť se skládá z řady faktorů a jedním z nich je sluchová paměť – tedy **schopnost zapamatovat**, vybavit si a **zopakovat** to, co jsem slyšel.

Stimulace sluchového vnímání (Zelinková, 2015)

- **Stimulace sluchové percepce by měla zahrnovat:**
 - Nácvik naslouchání
 - Nácvik sluchové paměti
 - Cvičení sluchové diferenciaci (sluchového rozlišování)
 - Cvičení sluchové analýzy a syntézy
 - Vnímání a reprodukce rytmů
- **Nácvik naslouchání**
 - Cvičení a hry zaměřené na naslouchání zvukům přírodním i umělým
 - Provádíme v klidném prostředí, vedeme dítě k soustředění a zaměření pozornosti na sluchové vjemy
 - **Cvičení:**
 - Poznávání předmětů, rozlišování dopravních prostředků, poznávání zvířat podle hlasu
 - Určování délky zvuku (zdali jsou stejně dlouhé či nikoliv)
 - Určování intenzity zvuku (silnější, slabší)
 - Určování kvality zvuku (určování nástrojů dle zvuku)
 - Poznávání písní podle melodie
 - Poslech vyprávění
 - Poslech nahrávek (reprodukováné vyprávění je náročnější na pozornost)
- **Sluchová paměť**
 - Jedna z příčin obtíží ve sluchové analýze, syntéze a diferenciaci
 - Projevuje se zejména tam, kde děti nemají zrakovou oporu (zapamatovat si pokyn, učení si básničkám, zapamatování si písní...)
 - **Cvičení**
 - Zapamatování si neřečových zvuků (zvuky zvířat, ťukání)
 - Zapamatování hlásek, slov, číslic, slabik
 - Rozvíjení vět – každý přidává jedno slovo a přidává do věty
 - Zapamatování melodie
- **Sluchová diferenciaci**
 - Obtíže ve sluchové diferenciaci se později odrážejí v písemném projevu při rozlišování krátkých a dlouhých samohlásek, rozlišování zvukově podobných hlásek, sykavek, při rozlišování měkkých a tvrdých slabik
 - **Cvičení:**
 - Určování neřečových zvuků (stříhání nůžek, mačkání papíru, tleskání, tekoucí voda, hudební nástroje...)
 - Určování hlasů kamarádů
 - Rozlišování slabik (stejně/odlišné)
 - Rozlišování slov (slova smyslná i beze smyslu – pes/les; klof/klaf)
 - Rozlišování hlásek na začátku a na konci slova
 - Hry se slovy a hláskami
- **Sluchová analýza a syntéza**
 - **Rozkládání a skládání vět**
 - Určování počtu slov ve větě
 - Pořadí slov
 - Tvoření vět z daných slov
 - **Rozklad slov na slabiky**
 - Dělení slov na slabiky (vytleskávání, říkadla, rytmicky doprovod nástrojů)
 - Poznávání dané slabiky (tleskni, dupni, zvedni ruku když uslyšíš...)

- Vyhledávání slov s danou slabikou (začínající na ba, ma...)
 - **Rozklad slov na hlásky**
 - Poznávání hlásky ve slově (první, poslední, prostřední)
 - Vyhledávání slov s danou hláskou (na začátku, na konci, uprostřed)
 - Rozklad slov na hlásky
 - Skládání slov z hlásek
- **Rozvoj vnímání a reprodukce rytmu**
 - Nepřesné vnímání délky sekvencí a jejich uspořádání v čase ovlivňuje písemný projev
 - **Cvičení:**
 - *Vnímání rytmu*
 - Určování, zda jsou dvě rytmické struktury stejné nebo jiné
 - *Reprodukce rytmu*
 - Reprodukce slyšeného rytmu,
 - Reprodukce rytmu vnímaného dotykem (na záda, do dlaně),
 - Provádění cviků nebo chůze v rytmu

Materiály a zdroje ke stimulaci:

- KuliFerda: pro rozvoj školní zralosti u dětí v MŠ (7. díl) – V. GOŠOVÁ
- Sluchové vnímání - J. Bednářová
- Sluchové vnímání – Z. Michalová
- Pavučinka – O. Zelinková
- Logico Piccolo
- [Rozvíjíme sluchové vnímání | Chytré hraní \(chytré hračky a hry pro rozvoj dovedností dětí\) \(chytrehrani.com\)](#)
- [KamiNet](#)
- [Sluchové vnímání | \(uceni-v-pohode.cz\)](#)
- [Systém POVIDLA - iSophi](#)